

LIETUVOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJA

SPRENDIMAS

2025 m. birželio 3 d. Nr. 21RE-
(AG-313/05-2025)
Vilnius

Lietuvos administracinių ginčų komisija (toliau – Komisija), susidedanti iš narių Edvardo Juciaus, Vytauto Kurpuveso (pranešėjas) ir Ingos Lipnickienės (Komisijos posėdžio pirmininkė), sekretoriaujant Ramūnei Misevičiūtei, dalyvaujant atsakovo Nacionalinės mokėjimo agentūros prie Žemės ministerijos atstovei Aidai Černiauskaitei, viešame Komisijos posėdyje žodinio proceso tvarka vaizdo konferencijos būdu išnagrinėjo administracinį ginčą pagal pareiškėjos uždarnosios akcinės bendrovės „Gili mintis“ skundą atsakovui Nacionalinei mokėjimo agentūrai prie Žemės ūkio ministerijos dėl sprendimo panaikinimo.

Komisija

n u s t a t ė:

UAB „Gili mintis“ (toliau – ir pareiškėja, Įmonė) Komisijos prašo panaikinti Nacionalinės mokėjimo agentūros prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – Agentūra) 2024 m. gruodžio 19 d. sprendimą Nr. SKP-436 „Dėl susidariusios skolos sugrąžinimo“ (toliau – Sprendimas) kaip nepagrįstą ir neteisėtą.

Paaiškinio, kad Agentūra išnagrinėjo pareiškėjos 2025 m. vasario 11 d. pateiktą skundą dėl 2024 m. gruodžio 19 d. Sprendimo panaikinimo ir 2025 m. vasario 26 d. raštu Nr. BR6-(6.135 E)–3383 atsisakė tenkinti pareiškėjos skundą. Agentūra nurodė, kad nebuvo nustatyta jokių naujų, reikšmingų, sprendime nenurodytų aplinkybių, todėl Sprendimas lieka galioti ir reikalaujama grąžinti 3 707,09 Eur paramos lėšų. Pareiškėja mano, kad Sprendimas ir atsisakymas tenkinti skundą yra nemotyvuoti, nepagrįsti, formaliai priimti bei neatitinka teisės principų ir teismų praktikos.

Agentūra priėmė Sprendimą, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatymo (toliau – SVVPĮ) 3 straipsnio 6 dalimi, nustatydama, kad pareiškėja nebuvo savarankiška įmonė, nes pagrindinė akcininkė X vykdė individualią veiklą. Tačiau tokia interpretacija neatitinka SVVPĮ nuostatų bei Lietuvos Aukščiausiojo Teismo (toliau – LAT) 2022 m. kovo 24 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. e3K-3-66-313/2022 pateikto aiškinimo – vien formalus ryšys tarp subjektų nėra pakankamas nustatyti nesavarankiškumą, jei nėra realios įtakos veiklos sprendimams.

X vykdė (*duomenys neskelbtini*) veiklą pagal Ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriaus, patvirtinto Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus 2007 m. spalio 31 d. įsakymu Nr. DĮ-226 (toliau – EVRK) kodą (*duomenys neskelbtini*), ši veikla neturėjo jokio sąlyčio su UAB „Gili mintis“ veikla (3D gaminių gamyba – EVRK 22.29 ir 25.99), todėl nebuvo pagrindo teigti, kad įmonės buvo susijusios ar veikė nesavarankiškai.

Agentūra taikė griežčiausią galimą poveikio priemonę – reikalavimą grąžinti dalį gautos paramos – neturėdama įrodymų apie realią žalą ar projekto tikslų neįgyvendinimą. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) 2021 m. birželio 2 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. eA-55-552/2021 konstatuota, kad formalūs neatitikimai negali būti pagrindas taikyti griežčiausias sankcijas, jeigu nėra nustatyta reali žala ar esminis pažeidimas.

Pareiškėjos finansiniai duomenys patvirtina, kad individuali veikla buvo menka (475,36 Eur pajamos 2023 m.) ir negalėjo turėti jokios reikšmingos įtakos įmonės veiklai ar projektui.

Pareiškėja viso proceso metu bendradarbiavo su Agentūra – teikė atsakymus, paaiškinimus bei dokumentus, o dar 2023 m. spalio 19 d. pateikė atsakymą dėl individualios veiklos. Tuomet klausimas nebuvo toliau plėtojamas iki 2024 m. vasaros, kai kita vertintoja vėl iš naujo pradėjo kelti šį klausimą, neinformuodama apie galimą pažeidimą ir nesuteikdama laiko ar galimybės išvengti pasekmių. Tai prieštarauja viešojo administravimo principams, ypač skaidrumo ir aiškumo, įtvirtintiems Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – VAĮ).

Administravimo taisyklių 188 punktas suteikia Agentūrai diskreciją atsižvelgti į pažeidimo pobūdį, mastą, trukmę ir pasekmes, ir taikyti švelnesnes poveikio priemones. Pareiškėja pateikė motyvuotus atsakymus, nurodė aplinkybes, dėl kurių nesavarankiškumo nebuvo. Agentūra nesvarstė alternatyvų, tokių kaip išpėjimas, įpareigojimas pateikti papildomą informaciją ar nurodymas ištaisyti padėtį, todėl tokios sankcijos taikymas buvo neproporcingas.

Agentūros 2025 m. vasario 26 d. atsakyme į skundą nurodyta tik tai, kad „nebuvo nustatyta jokių naujų, reikšmingų, Sprendime nenurodytų aplinkybių. Tačiau pareiškėja skunde išdėstė teisinius argumentus ir nurodė faktus, kurie leidžia abejoti Sprendimo teisėtumu ir pagrįstumu. Tokia lakoniška pozicija rodo, kad nebuvo iš esmės įvertinti pareiškėjos motyvai.

Vadovaujantis Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos administravimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. rugpjūčio 26 d. įsakymu Nr. 3D-507 (toliau – Administravimo taisyklės), pažeidimas gali būti konstatuojamas tik tada, kai pareiškėjas faktiškai pažeidžia programos paramos gavimo ir naudojimo sąlygas, t. y. nesilaiko su skirta parama susijusių įsipareigojimų (243.2 papunktis), pažeidžia Lietuvos Respublikos ir (arba) ES teisės aktų reikalavimus, susijusius su projekto įgyvendinimu (243.3 papunktis), arba pažeidžia kitas paramos skyrimo ir naudojimo sąlygas (243.12 papunktis). Be to, taikydama sankciją, Agentūra turėjo įsitikinti ne tik paties galimo pažeidimo buvimu, bet ir įvertinti, ar nebuvo objektyvių, švelninančių aplinkybių, dėl kurių sankcija galėtų būti netaikoma arba taikoma švelnesnė priemonė.

Pareiškėja per visą vertinimo laikotarpį bendradarbiavo su Agentūra – teikė visus prašomus dokumentus, aiškinimus, bendravo telefonu. Dar daugiau – dėl individualios veiklos klausimo jau 2023 m. spalio mėnesį buvo gauta paklausimų, į kuriuos buvo atsakyta, o vėliau šis klausimas kurį laiką iš viso nebuvo keliamas. Buvo rekomenduota išregistruoti individualią veiklą – tai buvo padaryta. Tokie veiksmai ne tik trukdė pareiškėjai laiku ir tinkamai suprasti galimo pažeidimo esmę, bet ir sukūrė teisėtą lūkestį, kad Agentūra neketina taikyti sankcijos. Tokioje situacijoje sankcijos taikymas prieštarauja tiek proporcingumo, tiek teisingumo, tiek administracinio proceso skaidrumo ir aiškumo principams.

Agentūra pasirinko taikyti griežčiausią sankciją, nors nebuvo nei realios žalos, nei esminio pažeidimo, o nurodytos aplinkybės buvo formalios ir nesudarančios pagrindo paramos susigrąžinimui. Agentūra turėjo imtis švelnesnių poveikio priemonių (pvz., išpėjimo ar nurodymo pašalinti pažeidimą), tačiau to nepadarė ir pasirinko griežčiausią – finansinę – sankciją, kuri nėra proporcinga esamai situacijai. Pareiškėja neturėjo tikslo pažeisti nustatytą taisyklių, veikla buvo vykdoma sąžiningai, o pagrindinė akcininkė vykdė visiškai su įmonės veikla nesusijusią individualią veiklą, kuri neturėjo jokio ekonominio ar teisinio poveikio projektui. Tokios aplinkybės leidžia daryti išvadą, kad net jei būtų buvęs konstatuotas pažeidimas, jis negali būti vertinamas kaip esminis ar lemiantis paramos susigrąžinimą. Teismų praktikoje pripažinta, kad sankcijos turi būti taikomos proporcingai ir atsižvelgiant į konkretų atvejį (pvz., LVAT 2016 m. vasario 17 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-261-822/2016).

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 3 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms. Šią nuostatą detalizuoja VAĮ 3 straipsnyje įtvirtinti viešojo administravimo principai, kurių turi laikytis visi viešojo administravimo subjektai įgyvendindami jiems pavestas funkcijas. LVAT savo praktikoje yra suformulavęs, kad administracinis aktas turi būti aiškus, pagrįstas faktiniais ir teisiniais argumentais bei išsamiai motyvuotas. Administracinio sprendimo turinys turi būti suprantamas ne tik jį priimančiai institucijai, bet ir asmeniui, dėl kurio toks sprendimas. Šiuo atveju Sprendimas neatitinka šių reikalavimų – jis yra nepakankamai motyvuotas,

jame nėra aiškiai ir tiksliai nurodytas teisinis pagrindas, sprendimas neparemtas konkrečiomis, svarbiomis faktinėmis aplinkybėmis, Agentūra neatsižvelgė į pateiktus duomenis ir paaiškinimus.

Agentūra prašo skundą atmesti kaip nepagrįstą. Paaiškino, kad pareiškėja 2020 m. birželio 15 d. pateikė Paraišką paramai gauti pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritį „Parama ekonominės veiklos pradžia kaimo vietovėse (kai verslo plano įgyvendinimui mokama išmoka) Nr. 19VP-KV-20-1-05235-PR001 (toliau – Paraiška). 2020 m. lapkričio 11 d. sprendimu Nr. KKL-1051(10.6.1.E) skirta 37 600,00 Eur paramos suma. Pareiškėja įsipareigojo įgyvendinti projektą, nepažeisdama paramos sprendimo sąlygų, Paraiškoje prisiimtų įsipareigojimų, Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos teisės aktų, kiek jie susiję su projekto įgyvendinimu, reikalavimų.

2020 m. lapkričio 18 d. pagal mokėjimo prašymą Nr. 19VP-KV-20-1-05235-MP001 išmokėtas 30 080,00 Eur avansas. 2022 m. vasario 9 d. pateiktas mokėjimo prašymas Nr. 19VP-KV-20-1-05235-MP002 bei 2022 m. vasario 9 d. galutinė projekto įgyvendinimo ataskaita Nr. 19VP-KV-20-1-05235-PI001. 2022 m. gegužės 2 d. buvo išmokėta likusi 6 840,03 Eur paramos suma.

2024 m. gegužės 17 d. buvo pateikta užbaigto projekto metinė ataskaita Nr. 19VP-KV-20-1-05235-PI003 (toliau – Metinė ataskaita). Vertinant ją, nustatyta, kad pareiškėjos pagrindinė akcininkė X, remiantis individualios veiklos pažyma (*duomenys neskelbtini*) vykdė individualią veiklą (*duomenys neskelbtini*).

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2018 m. spalio 25 d. įsakymu Nr. 3D-773 patvirtintų Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos srities „Parama ekonominės veiklos pradžia kaimo vietovėse“ įgyvendinimo nuo 2018 m. taisyklių, kai verslo planui įgyvendinti yra mokama išmoka (toliau – Įgyvendinimo taisyklės) 14 punkte nurodyta, kad pareiškėjas turi atitikti labai mažos įmonės reikalavimus, nurodytus SVVPĮ (taikoma juridiniams asmenims) ir Europos Komisijos rekomendacijoje Nr. 2003/361/EB (taikoma fiziniams asmenims) (toliau – Rekomendacija), ir turi būti savarankiška įmonė, kaip apibrėžta SVVPĮ.

SVVPĮ 2 straipsnio 13 dalyje numatyta, kad įmonė yra savarankiška, kai neturi nei partnerinių, nei susijusių įmonių. Įmonės laikomos susijusiomis, jeigu atitinka bent vieną kriterijų, nurodytą SVVPĮ 3 straipsnio 16 dalyje, tame tarpe, kai viena įmonė turi daugumą dalyvių balsų kitoje įmonėje. Kadangi pagrindinė akcininkė X, vykdanči veiklą pagal individualios veiklos pažymą (vadovaujantis SVVPĮ 4 straipsnio 6 dalimi, verslininkas prilyginamas labai mažai, mažai arba vidutinei įmonei), yra susijusios įmonės, darančios viena kitai įtaką, laikoma, jog veikžiama nesavarankiškai, nesilaikoma Įgyvendinimo taisyklių 14 punkte nurodytų reikalavimų, taikomų galimiems pareiškėjams.

Dėl nustatyto neatitikimo 2024 m. birželio 5 d. buvo siųstas el. paklausimas Nr. S-KA-0449162 ir paprašyta pateikti paaiškinimą, taip pat dokumentus, kuriuose būtų nurodyta vykdytos veiklos trukmė bei gautos pajamos. Negavus atsakymo, 2024 m. birželio 20 d. išsiųstas antras paklausimas Nr. S-KA-0450204. Pareiškėja 2024 m. birželio 28 d. pateikė atsakymą. Juo pateikti prašyti dokumentai ir paaiškinimas, kad įmonė laikosi Įgyvendinimo taisyklių 14 punkte nurodytų reikalavimų, nes šis punktas taikomas pareiškėjui paraiškos teikimo dienai, t. y. jame nėra prievolės visu projekto įgyvendinimo ir kontrolės laikotarpiu išlaikyti labai mažos įmonės ir savarankiškos įmonės statusą bei išlaikyti atitiktį visam minėtam laikotarpiui; be to, įmonė išliko labai maža ir savarankiška; tai, jog pagrindinė akcininkė vykdo individualią veiklą, nedaro įmonės nesavarankiška, kadangi veikla nėra susijusi su projekto veikla; veiklą realiai vykdė ir pajamas gavo tik 2023 m.

2024 m. rugsėjo 12 d. išsiųstas dar vienas paklausimas Nr. S-KA-0454998, kuriame paprašyta pateikti paaiškinimą dėl darbo vietų išlaikymo, taip pat paprašyta pateikti X gyventojų pajamų mokesčio deklaraciją už 2023 m. Negavus atsakymo, išsiųst pakartotiniai paklausimai Nr. S-KA-0456098 ir Nr. S-KA-0460018. 2024 m. gruodžio 12 d. pateiktas atsakymas, kartu pridėta X gyventojų pajamų mokesčio deklaracija už 2023 m.

Agentūra paaiškina, kad sankcijos netaikomos, jei įsipareigojimų nesilaikoma dėl nenugalimos jėgos (*force majeure*) aplinkybių. Sankcijų už teisės aktų nuostatų pažeidimus,

įgyvendinant Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemones taikymo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. gruodžio 4 d. įsakymu Nr. 3D-929 (toliau – Metodika) 9 punkte nurodyta, kad tais atvejais, kai pažeidimas yra padarytas dėl nenugalimos jėgos (*force majeure*) ir pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas per 15 darbo dienų nuo tada, kai sužinojo ar turėjo sužinoti apie šią aplinkybę, raštu, išskyrus atvejus, kai yra paskelbta nepaprastoji padėtis, ekstremalioji situacija ar karantinas, informavo Agentūrą, sankcijos netaikomos. Tačiau išnykus nenugalimos jėgos aplinkybėms, pareiškėjai ir (arba) paramos gavėjai privalo laikytis priimtų įsipareigojimų ir (arba) teisės aktuose nustatytų reikalavimų. Pareiškėjos pateiktame atsakyme nurodytos priežastys nėra nenugalimos jėgos aplinkybės.

Įgyvendinimo taisyklių 51 punkte nurodyta, kad netinkamai įgyvendinant projektą taikomos ES ir Lietuvos Respublikos teisės aktuose numatytos sankcijos. Galų bėgyje taikomos tokios sankcijos: paramos sumos sumažinimas, paramos neskyrimas, reikalavimas gražinti visą ar dalį išmokėtos paramos sumos, kitos poveikio priemonės dėl su gauta arba su mokėjimo prašyme prašoma išmokėti parama susijusių įsipareigojimų nevykdymo ir (arba) nustatytų reikalavimų nesilaikymo. Sankcijos taikomos Metodikoje nustatyta tvarka.

Remiantis Metodikos 1 priedo lentelės 27 punktu (kuris taikomas, kai Įgyvendinimo taisyklėse ar Metodikos 1 priedo lentelėje nėra konkrečios pažeidimo sankcijos), taikoma proporcinga sankcija (Agentūra taiko sankcijas atsižvelgdama į pažeidimo reikšmingumą, mastą, trukmę ir pasikartojimą). Sankcija apskaičiuota remiantis toliau nurodytais duomenimis.

Pažeidimas reikšmingas (jei neatitinkamas fiksuojamas paraiškų vertinimo metu, parama neskiriama), todėl jo mastas vertinamas atsižvelgiant į pažeidimo dienas – už pažeidimo dienas parama negali būti skiriama. Pažeidimas nustatytas pirmą kartą. Taigi įvertinta pažeidimo trukmė ir visas laikotarpis, kai turėjo būti laikomasi įsipareigojimo / reikalavimo. Apskaičiuota vienos dienos paramos suma, kai reikėjo laikytis įsipareigojimo / reikalavimo, dauginama iš dienų kiekio, kai nesilaikyta įsipareigojimo / reikalavimo.

Nagrinėjamu atveju nesavarankiškumas nustatytas laikotarpiu nuo (*duomenys neskelbtini*) (179 kalendorines dienas). Todėl priimtas Sprendimas susigrąžinti išmokėtą 3 707,09 Eur paramos dalį. Sprendime pateiktas sankcijos apskaičiavimas.

Pareiškėja, nesutikdama su Sprendimu, pateikė Agentūrai 2025 m. vasario 10 d. skundą. Agentūra 2025 m. kovo 13 d. atsakymu Nr. BRK-4333 informavo, kad Sprendimas nebus keičiamas, nes skundo nagrinėjimo metu nebuvo nustatyta naujų, reikšmingų Sprendime nenurodytų aplinkybių. Atkreipė pareiškėjos dėmesį į tai, kad SVVPI 2 straipsnio 13 dalyje aiškiai nurodyta, kad savarankiška įmonė – įmonė, kuri neturi nei partnerinių, nei susijusių įmonių. Įmonės laikomos susijusiomis, jei viena įmonė turi daugumą dalyvių balsų kitoje įmonėje (verslininkas prilyginamas labai, mažai arba vidutinei įmonei pagal SVVPI 4 straipsnio 6 dalį). Agentūra taip pat paaiškino, kad pareiškėjos cituojamoje SVVPI 3 straipsnio 6 dalyje nėra numatyta ir apibrėžta sąlyga, kad įmonės laikomos susijusiomis ar savarankiškoms tik tada, kai viena kitai daro tiesioginę ar netiesioginę įtaką, todėl priimant Sprendimą buvo vadovautasi SVVPI nuostatomis.

Pareiškėja skunde Komisijai pateikia iš esmės tokius pačius argumentus, kurie buvo teikti ir 2025 m. vasario 10 d. skunde Agentūrai. Skunde kartojami tie patys aspektai ir argumentai, pateikiama teismų praktika bei teisės aktų nuostatos, tačiau argumentai nėra susiejami su ginčo aplinkybėmis.

NMA vertinimu, Sprendimas atitinka keliamus reikalavimus, nes jame buvo išdėstytos visos faktinės aplinkybės, teisės aktų nuostatos, kurios buvo susietos su faktinėmis aplinkybėmis, o Sprendimo forma ir turinys atitinka tiek suformuotą teismų praktiką, tiek VAI 10 straipsnio reikalavimus. LVAT savo jurisprudencijoje yra konstatavęs, kad sprendime turi būti nurodyti pagrindiniai faktai, argumentai ir įrodymai, pateikiamas teisinis pagrindas, kuriuo viešojo administravimo subjektas rėmėsi priimdamas administracinį aktą; motyvų išdėstymas turi būti adekvatus, aiškus ir pakankamas.

Skunde kartojama neva Agentūra pasirinko griežčiausią poveikio priemonę – sankciją. Tokie teiginiai yra klaidinantys ir neatitinkantys realios situacijos, nes sankcija buvo taikoma proporcingai, atsižvelgiant į pažeidimo trukmę. Remiantis Metodikos 1 priedo lentelės 27 punktu, taikoma

proporcinga sankcija (Agentūra taiko sankcijas atsižvelgdama į pažeidimo reikšmingumą, mastą, trukmę ir pasikartojimą). Pareiškėja cituoja LVAT 2021 m. birželio 2 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eA-55-552/2021, tačiau Agentūra negali pasisakyti dėl šių argumentų, kadangi tokios bylos nepavyko rasti viešai prieinamuose šaltiniuose ir Lietuvos teismų informacinėje sistemoje.

Tik dalies išmokėtos paramos susigrąžinimas negali būti laikomas ir nėra laikomas griežčiausia galima taikyti sankcija. LVAT 2012 m. rugsėjo 24 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. A⁴³⁸-2398/2012 nurodyta, kad griežčiausia poveikio priemonė – paramos sutarties nutraukimas ir reikalavimas grąžinti sumokėtas paramos lėšas. Tokia sankcija taikoma, kai kitomis poveikio priemonėmis yra negalima pasiekti, jog būtų įgyvendinti konkretaus paramos projekto tikslai ir uždaviniai, t. y. kai padaryti pažeidimai prieštarauja šiems tikslams ir uždaviniams, dėl ko paramos projektas gali nepasiekti tų tikslų ir uždavinių dėl kurių jis buvo sukurtas. Šiuo atveju nei buvo susigrąžinta visa išmokėta parama, nei nutraukta paramos sutartis, todėl nėra aišku, kodėl pareiškėja teigia, kad jos atveju buvo taikoma pati griežčiausia sankcija.

Skunde taip pat kartojama, jog sankcija yra neproporcinga, Agentūra vietoje galimų alternatyvų (įspėjimo, rekomendacijos pateikti papildomą informaciją, siūlymo nutraukti individualią veiklą) pasirinko griežčiausią poveikio priemonę. Agentūros vertinimu, Sprendimu taikyta sankcija yra proporcinga, nes apskaičiuota atsižvelgus į konkretų pažeidimo laikotarpį pagal apskaičiuotą vienos dienos įkainį. Sankcija laikoma proporcinga atsižvelgiant dar ir į tai, kad jei pareiškėjos pažeidimas būtų buvęs užfiksuotas Paraiškos vertinimo metu, jokia parama apskritai nebūtų skirta. Agentūra nei galėjo, nei gali kitaip vertinti pareiškėjos situacijos, remiantis jos nurodomu argumentu, kad pažeidimas yra neesminis. Visiems pareiškėjams taisyklės ir kiti teisės aktai taikomi vienodai, Agentūra vadovaujasi lygiateisiškumo principu.

Pareiškėja, prisiimdama įsipareigojimus, siekdama vystyti veiklą, turėjo žinoti apie verslo rizikų egzistavimą ir numatyti galimą jų apimtį. Tuo labiau, kad teikiant Paraišką pareiškėja savo parašu patvirtino, kad yra susipažinusi su Administravimo taisyklėmis ir Įgyvendinimo taisyklėmis, kuriose įtvirtinta, jog nesilaikant reikalavimų gali būti taikomos sankcijos. Pareiškėjos nežinojimas apie reikalavimą išlikti savarankišku subjektu nėra pripažintos kaip netikėtos ar išskirtinės, dėl kurių atsiradimo nebuvo galimybės įvykdyti įsipareigojimų. Be to, apie tokių aplinkybių atsiradimą kompetentingai institucijai turi būti pranešama per 15 darbo dienų nuo dienos, kai galima tai padaryti (2014 m. kovo 11 d. reglamento (ES) Nr. 640/2014, kuriuo papildomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1306/2013 nuostatos dėl integruotos administravimo ir kontrolės sistemos ir dėl išmokų neskyrimo arba atšaukimo sąlygų bei administracinių nuobaudų, taikomų tiesioginėms išmokoms, paramai kaimo plėtrai ir kompleksinei paramai, 4 straipsnio 2 dalis). *Force majeure* (nenugalimos jėgos) aplinkybės yra siejamos su itin išskirtinėmis, ekstraordinariomis situacijomis, apie kurias turi būti pranešama iš karto, kai tik įmanoma tai padaryti.

Pareiškėjos atveju Agentūra taikė ne visos paramos susigrąžinimo sankciją, o proporcingą sankciją. Sprendimas neprieštarauja Konstitucijoje įtvirtintiems teisinės valstybės principams, kurių elementai yra teisėtų lūkesčių apsauga, teisinis tikrumas ir teisinis saugumas.

Reguliarios projekto įgyvendinimo stebėsenos teisinis režimas aiškintinas kaip apimantis visas ir bet kurias protingas ir proporcingas priemones bei būdus, užtikrinančius projekto rezultatų ir pasiekimų išsaugojimą projektą įgyvendinančiam asmeniui taikant ne vidutinius, o aukštus atidumo ir rūpestingumo standartus (LVAT 2020 m. vasario 5 d. Nr. eA-3045-425/2020). Agentūros vertinimu, tinkama projekto įgyvendinimo stebėseną nebuvo užtikrinta. Pareiškėja, pateikdama Paraišką ir joje pasirašydama, patvirtino, kad yra susipažinusi su įsipareigojimais, todėl jai iš anksto buvo žinoma, kaip projektas turi būti įgyvendintas.

Sankcijų taikymo principus yra išaiškinęs LVAT, nurodydamas, kad „proporcingumas yra neatskiriamas teisingumo, proporcingumo, sąžiningumo principų aspektas. Šie principai reikalauja, kad tarp teisės pažeidimo ir sankcijos nebūtų nepagrįstai didelio neadekvatumo, disproporcijų“ (LVAT 2013 m. balandžio 3 d. praktikos apibendrinimas. Administracinė jurisprudencija. 2013, Nr. 24, p. 563). Šiuo atveju tiek Sprendime, tiek atsakyme buvo detalieji ir konkrečiai paaiškinta, kaip skaičiuota sankcija ir kodėl pasirinktas toks skaičiavimo modelis. Pažeidimo laikotarpis skaičiuotas kalendorinėmis dienomis tam, kad būtų išvengta neproporcingos sankcijos.

Viešojoje teisėje galioja teisėtumo ir teisinio apibrėžtumo principai, kurie viešojo administravimo subjektą įpareigoja veikti tik įstatymo jam suteiktų įgaliojimų ribose, o veikimas viršijant kompetencijos ribas yra negalimas (LVAT 2023 m. gegužės 24 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-778-662/2023). Viešojo administravimo subjektai turi tik tokius įgaliojimus, kurie jiems suteikti konkrečiomis teisės aktų normomis ir svarbu, kad institucijos, vykdydamos įstatymais joms priskirtą veiklą, veiktų tik taip, kaip numato teisės aktai (2015 m. liepos 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1547-502/2015). Viešojo administravimo subjektas turi tik tuos įgalinimus, kurie jam yra suteikti, plečiamas kompetencijos ribų aiškinimas yra negalimas (LVAT 2013 m. liepos 1 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁶⁶²-1392/2013; 2022 m. birželio 22 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eI-5-502/2022). Agentūra atsakinga už paraiškų vertinimą, įgyvendinamų projektų administravimą bei už sankcijų taikymą dėl padarytų pažeidimų. Todėl šiuo atveju NMA veikė teisėtai ir tinkamai, neperžengdama savo kompetencijos ribų.

Pareiškėja kartoja, neva turi būti atsižvelgta į faktą, kad ji bendradarbiavo su Agentūra, tačiau sąžiningai neatskleidžia, kad jos bendravimas ir bendradarbiavimas buvo itin nesklandus, duomenis ir informaciją ji pateikdavo tik po keleto paklausimų. Tiek 2024 m. birželio 20 d., tiek 2024 m. spalio 1 d., tiek 2024 m. gruodžio 5 d. nepavykus su pareiškėja susisiekti telefonu, užpildytos bendravimo anketos. Iš pateiktų įvykių chronologinės sekos matoma, kad pati pareiškėja delsė atsakyti į Agentūros keltus klausimus. Tuo labiau, bendravimas nėra ir negali būti laikomas savanorišku bei geranorišku pareiškėjos pasirinkimu. Kiekvienas paramos gavėjas, gavęs paramą ir įsipareigojęs tinkamai įgyvendinti projektą ne tik įgauna teisę į paramą, bet ir prisiima pareigas – šiuo atveju teikti duomenis ir dokumentus pagal siunčiamus paklausimus. Administravimo taisyklių 175 punkte nurodyta, kad Agentūra yra atsakinga už projektų įgyvendinimo priežiūrą. Šių taisyklių 176 punkte įtvirtinta, kad Agentūra projektų priežiūrai atlikti naudojasi paramos gavėjo teikiama informacija bei savo atliktų patikrinimų duomenimis: nagrinėjami paramos gavėjų pateikti mokėjimo prašymai, galutinės projektų įgyvendinimo ataskaitos, užbaigto projekto metinės ataskaitos, projektų patikrų vietoje rezultatai ir kita gaunama informacija. Argumentas dėl bendravimo nėra jokia jos pasirinkimo išraiška – tokia buvo pareiškėjos pareiga prisiimant įsipareigojimus bei gavus paramą.

Dėl pareiškėjos teiginių, kad jai buvo suteiktas teisėtas lūkestis, jog Agentūra netaikys sankcijos dėl nustatyto pažeidimo, Agentūra paaiškino, kad kalbant apie lūkestį, jog Agentūra, skyrusi paramą nebevertins projekto vykdymo eigos bei prisiimtų įsipareigojimų – tokios garantijos Agentūra jokia forma nebuvo nurodžiusi. Priešingai, įvertinus tiek Administravimo taisykles, tiek Įgyvendinimo taisykles yra matoma, kad Agentūra viso projekto įgyvendinimo metu tikrina, kaip projektas yra įgyvendintas, ar yra laikomasi prisiimtų įsipareigojimų. Įgyvendinimo taisyklėse yra numatyta projektų įgyvendinimo priežiūra ir tikrinimas. Be to, Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (toliau – ESTT) yra ne kartą pažymėjęs, jog, sprendžiant dėl teisėtų lūkesčių principo pažeidimo, institucijos turi būti suteikusios asmenims konkrečias garantijas, dėl kurių neįvykdymo gali atsirasti tam tikrų teisinių pasekmių (2004 m. sausio 6 d. sprendimas byloje Nr. C-104/89 *Mulder ir kiti prieš Tarybą ir Komisiją*; 1995 m. gegužės 10 d. sprendimas byloje Nr. T-571/93 *Lefebvre ir kiti prieš Komisiją*). LVAT 2016 m. liepos 5 d. nutartimi (administracinė byla Nr. A-723-858/2016), pasisakydamas dėl teisėtų lūkesčių principų, nurodė, kad net tuomet, kai parama jau yra skirta, pasirašyta paramos sutartis ir pateiktas mokėjimo prašymas išlaidoms finansuoti, tai savaime pareiškėjui nesukūrė teisėtų lūkesčių, kad jo prašymas išmokėti lėšas bus patenkintas. Agentūra niekada nebuvo davusi garantijų Pareiškėjai, be to, tokių garantijų ir negalėjo suteikti, nes atlieka pastovią projektų priežiūrą ir vertina, ar projektai įgyvendinami tinkamai.

Dėl pažeidimo Agentūra paaiškina, kad pareiškėja pažeidimą – įsipareigojimą išlikti savarankiška įmone pagal SVVPĮ, įvardija kaip neesminį bei teigia, kad nebuvo padaryta reali žala, todėl sankcija negali būti taikoma. Su tokiais argumentais Agentūra nesutinka. Pareiškėja, teikdama Paraišką patvirtino, kad yra susipažinusi su Įgyvendinimo taisyklėmis, kurių V skyriuje „Galimi pareiškėjai“ pateikti kriterijai, kuriuos turi atitikti besikreipiantieji paramos: 1) yra labai maža įmonė pagal SVVPĮ; 2) atitinka labai mažos įmonės reikalavimus pagal Rekomendaciją; 3) yra savarankiška įmonė pagal SVVPĮ.

Pareiškėja, pildydama Paraiškos III dalį „Informacija apie pareiškėjo sutuoktinį, artimuosius giminaičius, kitus su pareiškėju susijusius subjektus ir ryšį su jais“, 2 punktą „Informacija apie kitus su pareiškėju susijusius ūkio subjektus ir ryšį su jais pateikiama „Vienos įmonės“ deklaracijoje pagal Komisijos reglamentą (ES) Nr. 1407/2013“ pateikė vienos įmonės deklaraciją. „Vienos įmonės“ deklaracijoje buvo aiškiai nurodyta, kad įmonė yra bet koks ekonominę veiklą vykdančias subjektas, nepaisant jo teisinio statuso. „Vienos įmonės“ deklaracijoje pateikti klausimai susiję su tuo, ar deklaruojančioji įmonė turi kitos įmonės akcininkų arba narių balsų daugumą; ar kita įmonė turi teisę paskirti arba atleisti daugumą deklaruojančiosios įmonės administracijos, valdymo arba priežiūros organų; ar deklaruojančiosios įmonės akcininkas (fizinis asmuo) ar dalyvis (fizinis asmuo) turintis daugiau kaip 50 proc. įmonės akcijų ar balsų, vykdo ūkinę ir komercinę veiklą (dirba pagal verslo liudijimą, individualios veiklos pažymą) arba yra ūkininkas. Taigi jau pildant Paraišką buvo pateikta informacija apie tai, kad Agentūra vertina paramos gavėjų atitiktį pagal įsipareigojimą išlikti labai maža ir savarankiška įmone pagal SVVPI ir Rekomendaciją.

Europos Komisijos „MVĮ apibrėžties naudotojo vadove“, kuriame papildomai nurodomas ir aktualus teisės aktas – Rekomendacija, kurioje kaip ir ESTT sprendime byloje Nr. C-110/13, 1 straipsnyje, nurodoma, kad įmone laikomas bet koks ekonominę veiklą vykdančias subjektas nepriklausomai nuo jo teisinio statuso. Agentūra nesutinka su interpretacijomis, neva ji negalėjo vertinti veiklą (pareiškėjos ir jos akcininkės) ir veiklas vykdančių asmenų susietumo.

Rekomendacijos 3 straipsnio 3 dalyje aiškiai apibrėžiama, kad „Susijusios įmonės“ – tai įmonės, kurios viena su kita susietos kuriais nors iš tokių santykių: a) viena įmonė turi kitos įmonės akcininkų arba narių balsų daugumą; b) viena įmonė turi teisę paskirti arba atleisti daugumą kitos įmonės administracijos, vadovybės arba priežiūros organo narių; c) pagal sutartį arba vadovaujantis memorandumo arba įmonės įstatų nuostata, vienai įmonei suteikiama teisė daryti kitai įmonei esminę įtaką; d) viena įmonė, būdama kitos įmonės akcininkė arba narė, viena pati kontroliuoja, vadovaudamasi su tos įmonės kitais akcininkais ar nariais sudaryta sutartimi, tos kitos įmonės akcininkų arba narių balsavimo teisių daugumą. Įmonės, susietos kokiais nors aukščiau išvardytais santykiais per vieną ar daugiau iš 2 dalyje minėtų investuotojų, taip pat laikomos susijusiomis.

ESTT sprendime byloje Nr. C-110/13 nurodoma, kad „<...> Rekomendacijos dėl MVĮ priedo 3 straipsnio 3 dalies ketvirtą pastraipą reikia aiškinti atsižvelgiant į šį tikslą, todėl įmonės, kurių formaliai nesieja kuris nors iš šio sprendimo 28 punkte nurodytų santykių, tačiau kurios vis dėlto dėl fizinio asmens ar kartu veikiančių fizinių asmenų grupės atliekamo vaidmens sudaro vieną ekonominį vienetą, taip pat turi būti laikomos susijusiomis įmonėmis, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, nes jos vykdo savo veiklą arba dalį savo veiklos toje pačioje atitinkamoje rinkoje arba gretimose rinkose (sprendimo Italija prieš Komisiją 51 p.)“.

LVAT išplėstinės teisėjų kolegijos 2021 m. birželio 2 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. eA-2656-662/2021 išdėstyta pozicija, kad nacionaliniai teismai, taikydami nacionalinės teisės aktus, turi juos aiškinti kuo labiau atsižvelgdami į Rekomendacijos formuluotę ir tikslą, kad būtų pasiektas joje numatytas rezultatas ir laikomasi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 288 straipsnio trečios pastraipos. Ši pareiga nacionalinę teisę aiškinti taip, kad aiškinimas atitiktų Sąjungos teisę, iš tiesų pagrįsta pačia Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo sistema, nes sudaro sąlygas, kad nacionaliniai teismai, nagrinėdami gautas bylas, pagal savo kompetenciją užtikrintų visišką Sąjungos teisės veiksmingumą. Minėta Sąjungos teisę atitinkančio aiškinimo pareiga apima visas nacionalinės teisės normas, įskaitant nacionalinių teismų praktiką. Rekomendacijos 2003/361/EB nuostatos turi būti aiškinamos atsižvelgiant į jos priėmimo priežastis.

Taigi, nors pareiškėja Skunde ir teigia, kad dėl pagrindinės akcininkės vykdytos individualios veiklos nesikeitė vykdomas projektas, o iš individualios veiklos buvo gautos tik menkos pajamos, teisės aktai neklasifikuoja, kad sankcija gali būti netaikoma, jei pajamos iš individualios veiklos traktuojamos kaip nedidelės ar nežymios. Šiuo atveju tiek Įgyvendinimo taisyklių 14 punkto nuostata, tiek SVVPI nuostatos yra aiškios ir konkrečios – numatoma tai, kad įmonė (pareiškėja) turi būti savarankiškas subjektas, o įmonė yra savarankiška tada, kai neturi nei partnerinių, nei susijusių įmonių. Įmonės laikomos susijusiomis, jeigu atitinka bent vieną kriterijų, nurodytą SVVPI 3 straipsnio 16 dalyje. Susietumas konkrečiai apibrėžtas SVVPI 3 straipsnio 16 dalies 1 punkto a

papunktyje – kai viena įmonė turi daugumą dalyvių balsų kitoje įmonėje. Kadangi įmone laikomas bet kokį statusą turintis vienetas (juridinis ar fizinis asmuo), tokiam subjektui prilyginama ir pagrindinė akcininkė, nes ji vykde veiklą pagal individualios veiklos pažymėjimą.

Agentūra kritiškai vertina skundo interpretacijas, jog pažeidimas (nesavarankiškumo netekimas) remiasi subjektyviu ir formaliu aiškinimu, kadangi Įmonės akcininkė vykde individualią veiklą, kuri nėra susijusi su paramos gavėjos vykdoma veikla ir neturėjo realios įtakos įmonės sprendimams ar veiklos rezultatams. Kaip jau minėta, teisės aktai nenurodo, kad sankcija gali būti netaikoma, jei vykdoma vieno subjekto veikla nepadare realių sprendimų kito susijusio subjekto sprendimams. Teismų praktikoje yra suformuota, jog įmonė ir asmuo, esantis juridinio asmens akcininku ir vykdamas veiklą pagal individualią pažymą vertinamas kaip neatitinkantis savarankiškumo reikalavimo.

Nors pareiškėja teigia, kad reali žala neatsirado, Agentūros vertinimu, tai neturi jokios reikšmės ginčo kontekste. Neaišku kodėl pareiškėja nenurodo teisės aktų nuostatų, kuriose būtų nurodyta, jog sankcija gali būti taikoma tik esant tyčiniams veiksams ir realiai žalai. Žalos padarymas nėra būtinoji atsakomybės už pažeidimus sąlyga. Sankcija pritaikyta už pažeidimą.

Agentūra taip pat pažymi, jog užtikrino pareiškėjos teisę būti išklaustyta dar situacijos vertinimo metu, kai buvo išsiųsti net penki paklausimai bei prašymai pateikti papildomus dokumentus ir paaiškinimus. Be to, pareiškėja 2025 m. vasario 10 d. skunde Agentūrai pateikė tik abstrakčius argumentus, neva Sprendimas nepagrįstas, neproporcingas. Taigi ji tik išdėstė savo vertinimą dėl Sprendimo, tačiau nepateikė jokių naujų ar reikšmingų aplinkybių, sudarančių pagrindą keisti Sprendimą. Būtent tai ir buvo akcentuota atsakyme.

Komisijos posėdyje atsakovės atstovė palaikė atsiliepimo argumentus, prašė skundą atmesti.

Skundas atmestinas

Remiantis elektroninėje byloje esančiais dokumentais nustatyta, kad Agentūroje 2020 m. birželio 17 d. užregistruota Įmonės (kurios vienintelė akcininkė X) Paraiška, kuria prašoma paramos Projektui „Inovatyvaus verslo steigimas kaime“ įgyvendinti. Kartu su Paraiška be kitų dokumentų pateikta ir Smulkiojo ir vidutinio verslo subjekto statuso deklaracija, „Vienos įmonės“ deklaracija. Paraišką pasirašė direktorius E. Bulotas.

Agentūros 2020 m. lapkričio 11 d. sprendimu skirta 37 600,00 Eur paramos suma. Sprendime nurodomi įsipareigojimai, kuriuos Įmonė prisiėmė, tarp jų, nuo Paraiškos pateikimo ir Projekto kontrolės laikotarpio pabaigos atitikti labai mažos įmonės reikalavimus, nurodytus SVVPĮ (taikoma juridiniams asmenims) ir Rekomendacijoje Nr. 2003/361/EB (taikoma fiziniams asmenims), ir būti savarankiška įmone, kaip yra apibrėžta SVVPĮ.

2020 m. lapkričio 18 d. Įmonei išmokėtas 30 080,00 Eur avansas, o 2022 m. gegužės 2 d. – likusi 6 840,03 Eur paramos suma, kuri, kaip paaiškino atsiliepime Agentūra, išmokėta Įmonei pateikus 2022 m. vasario 9 d. mokėjimo prašymą ir galutinę projekto įgyvendinimo ataskaitą.

Vertindama metinę ataskaitą, Agentūra nustatė, kad Įmonės pagrindinė akcininkė, remiantis individualios veiklos pažyma, nuo (*duomenys neskelbtini*) vykde individualią veiklą (*duomenys neskelbtini*) (tai patvirtina 2024 m. birželio 17 d. Mokesčių mokėtojų registre tvarkomų duomenų išrašas).

Agentūra pareiškėjai teikė paklausimus, prašydama pateikti atsakymus dėl kilusių klausimų. 2024 m. birželio 27 d. ir 2024 m. gruodžio 10 d. atsakymuose pareiškėja paaiškino, jog mano, kad Įgyvendinimo taisyklių 14 punktas taikomas konkrečiai pareiškėjui paraiškos teikimo dienai, t. y. jame nėra prievolės visu projekto įgyvendinimo ir kontrolės laikotarpiu išlaikyti labai mažos įmonės ir savarankiškos įmonės statusą bei išlaikyti atitiktį visam minėtam laikotarpiui; tačiau jei minimas papunktis būtų taikomas ir visu projekto kontrolės laikotarpiu, Įmonė išliko labai maža įmone ir savarankiška įmone; faktas, kad pagrindinė akcininkė turi individualios veiklos pažymą, nepadaro Įmonės nesavarankiška, nes pagal SVVĮ susijusia įmone nelaikoma įmonė, jei jos akcininkas (fizinis asmuo) verčiasi skirtinga ūkine veikla skirtingoje rinkoje; akcininkė užsiėmė visiškai kita ūkine veikla (*duomenys neskelbtini*) veikla) ir veikė visiškai kitoje rinkoje, todėl tai nėra ir negali būti

susijusi įmonė; akcininkės veiklos pajamos buvo itin minimalios (475 Eur), veiklą realiai vykdė ir pajamas gavo tik 2023 m., šios veiklos jau nevykdo; Įmonė yra savarankiška ir šio įsipareigojimo laikosi ir laikysis iki kontrolės laikotarpio pabaigos.

Ginčas byloje kyla dėl Sprendimo, kuriuo, įvertinusi dokumentus, Agentūra nusprendė susigrąžinti išmokėtą 3 707,09 Eur paramos dalį.

Sprendimas priimtas motyvuojant tuo, kad buvo nustatytas pareiškėjos susietumas pagal SVVPI 3 straipsnio 16 dalies 1 punkto a papunktį (viena įmonė turi daugumą dalyvių balsų kitoje įmonėje), kadangi Įmonės pagrindinė akcininkė, vykdydama veiklą pagal nuolatinio Lietuvos gyventojų individualios veiklos vykdymo pažymą (vadovaujantis SVVPI 4 straipsnio 6 dalimi, verslininkas prilyginamas labai mažai, mažai arba vidutinei įmonei), ir Įmonė yra susijusios įmonės. Dėl to laikoma, jog paramos gavėja nebuvo savarankiška įmonė SVVPI 2 straipsnio 13 punkto prasme ir neatitiko Įgyvendinimo taisyklių 14 punkto reikalavimų. Nesavarankiškumas nustatytas laikotarpiu nuo (*duomenys neskelbtini*) (179 kalendorines dienas).

Pareiškėja skundžiasi, jog Sprendimas yra: teisiškai nepagrįstas, nes nėra aiškaus pagrindo manyti, kad pareiškėja prarado savarankiškumo statusą; faktiškai nepagrįstas, nes individuali veikla neturėjo jokios įtakos įmonės veiklai; administracinio proceso reikalavimų neatitinkantis, nes neatsižvelgta į visus motyvus, neanalizuoti duomenys; neproporcingas, nes nebuvo įvertintos galimos švelnesnės priemonės.

Ginčui spręsti taikytinų Įgyvendinimo taisyklių V skyriaus „Galimi pareiškėjai“ 13 punkte numatyta, jog paramos gali kreiptis: fizinis asmuo, nevykdęs jokios ne žemės ūkio ekonominės veiklos nuo 2018 m. gegužės 18 d. iki 2019 m. gegužės 18 d. arba per nurodytą laikotarpį vykdęs ją mažiau kaip 30 kalendorinių dienų, neatsižvelgiant į tai, ar buvo gauta pajamų, ar ne; naujai įsteigtas (įregistruotas ne anksčiau kaip prieš 12 mėn. iki paraiškos pateikimo dienos) privatus juridinis asmuo (13.1, 13.2 papunkčiai). To paties V skyriaus 14 punkte nurodyta, kad pareiškėjas turi atitikti labai mažos įmonės reikalavimus, nurodytus SVVPI (taikoma juridiniams asmenims) ir Rekomendacijoje Nr. 2003/361/EB (taikoma fiziniams asmenims), ir turi būti savarankiška įmonė, kaip yra apibrėžta SVVPI. Savarankiškumo reikalavimas netaikomas ūkininkams.

Įgyvendinimo taisyklių VI skyriaus „Tinkamumo gauti paramą sąlygos ir reikalavimai“ 19 punkte nustatyta, kad pareiškėjas laikomas tinkamu gauti paramą, jei atitinka šių taisyklių 20 punkte išvardytas tinkamumo gauti paramą sąlygas ir reikalavimus. Atitinkamai 20 punkte įtvirtinta, jog tinkamumo gauti paramą sąlygos ir reikalavimai taikomi visiems pareiškėjams, nurodytiems šių taisyklių 13 punkte, tame tarpe: paramos paraišką teikia subjektas, Taisyklių V skyriuje įvardytas galimu pareiškėju (20.1 papunktis).

Pagal Įgyvendinimo taisyklių 43 punktą, pareiškėjas, gavęs Agentūros sprendimą skirti paramą, tampa paramos gavėju.

Įgyvendinimo taisyklių VII skyriuje „Įsipareigojimais“ 23 punkte nurodoma, kad pareiškėjas ir paramos gavėjas įsipareigoja, be kita ko: pasikeitus Smulkiojo ir vidutinio verslo subjekto statuso deklaracijoje pateiktiems duomenims, pateikti Agentūrai atnaujintą deklaraciją per 10 darbo dienų nuo duomenų pasikeitimo fakto (23.11 papunktis); nuo paraiškos pateikimo iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos užtikrinti atitiktį tinkamumo sąlygoms ir reikalavimams taip, kaip nurodyta Taisyklių VI skyriuje <...> (23.12 papunktis). Atitinkamai Paraiškoje reikalaujama patvirtinti: ar įsipareigojama pasikeitus Smulkiojo ir vidutinio verslo subjekto statuso deklaracijoje pateiktiems duomenims, atnaujintą deklaraciją per 10 darbo dienų pateikti Agentūrai; ar įsipareigojama projekto įgyvendinimo metu ir projekto kontrolės laikotarpiu laikytis atitikties tinkamumo sąlygoms, taip pat užtikrinti atitiktį atrankos kriterijams, už kuriuos projektui suteikti balai, kaip nurodyta Taisyklių 23.12 papunktyje. Pagal šių taisyklių 5.5 papunktį, projekto kontrolės laikotarpis – trejų metų laikotarpis nuo paskutinio paramos išmokėjimo dienos, per kurį tikrinama, kaip paramos gavėjas laikosi projekte (paramos paraiškoje ir verslo plane) numatytų įsipareigojimų.

Sistemiškai aiškinant paminėtas teisės normas darytina išvada, jog Įgyvendinimo taisyklių 14 punkto reikalavimas taikomas ne tik pareiškėjui teikiant Paraišką. Kaip matyti, reikalavimas atitikti tinkamumo kriterijus (įskaitant ir 14 punkte numatytą) taikomas ir paramos gavėjui iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos. Šiuo laikotarpiu turi būti užtikrinta atitiktis tinkamumo sąlygoms ir

reikalavimams taip, kaip nurodyta Taisyklių VI skyriuje (kuris nukreipia ir į V skyrių, taigi ir į 14 punktą), o tai reiškia, kad pareiškėja turėjo būti savarankiška įmonė ne tik Paraiškos teikimo metu, siekdama gauti paramą, bet ir priėmus sprendimą dėl paramos jai skyrimo bei tapus paramos gavėja, išlikti savarankiška įmonė iki projekto kontrolės pabaigos. Be to, kaip minėta, įsipareigojimas iki Projekto kontrolės pabaigos išlikti savarankiška įmone buvo aiškiai nurodytas ir Agentūros 2020 m. lapkričio 11 d. sprendime, kuriuo skirta parama. Tokiu būdu pareiškėjos teiginiai, kad reikalavimas taikomas tik pareiškėjui teikiant paraišką, yra nepagrįstas, o Įmonė turėjo žinoti, kad šio reikalavimo privalu laikytis iki Projekto kontrolės pabaigos. Ginčo dėl to, jog Įmonės akcininkė vykdė individualią veiklą, ir kad veikla buvo vykdoma nepasibaigus Projekto kontrolės laikotarpiui, nėra.

SVVPĮ redakcijų, galiojusių Paraiškos teikimo, sprendimo dėl paramos priėmimo metu ir akcininkės veiklos vykdymo metu (nuo 2019 m. birželio 20 d. iki 2024 m. birželio 20 d.) 2 straipsnyje buvo nustatyta, kad įmonė yra savarankiška, kai neturi nei partnerinių, nei susijusių įmonių (13 dalis). Susijusios įmonės – įmonės, atitinkančios šiame įstatyme nustatytus kriterijus (18 dalis). Įmonė – ekonominę veiklą vykdančias juridinis asmuo (7 dalis). Verslininkas – fizinis asmuo, kuris verčiasi ekonomine veikla (21 dalis). Pagal šio įstatymo 3 straipsnio 16 dalį, įmonės, kurios atitinka bent vieną toliau nurodytų kriterijų, yra laikomos susijusiomis: 1) įmonės, kurias sieja kuris nors iš šių ryšių: a) viena įmonė turi daugumą dalyvių balsų kitoje įmonėje; b) viena įmonė turi teisę skirti ir atšaukti daugumą kitos įmonės valdymo, priežiūros ar administravimo organo narių; c) įmonei suteikta teisė daryti lemiamą poveikį kitai įmonei dėl sutarčių, sudarytų su ta kita įmone, arba dėl šios įmonės steigimo dokumentų nuostatų; d) įmonė, turinti dalyvių balsų kitoje įmonėje, kuri dėl su tos kitos įmonės dalyviais sudarytų sutarčių kontroliuoja daugumą šios įmonės dalyvių balsų; 2) kai dėl to paties fizinio asmens ar kartu veikiančių fizinių asmenų veiklos susiformavę bent vienas iš šios dalies 1 punkte nurodytų įmonių ryšių, jeigu šios įmonės verčiasi tokia pačia veikla ar tokios pačios veiklos dalimi toje pačioje rinkoje ar susijusiose rinkose; 3) kai tarp įmonių yra susiformavę bent vienas iš šios dalies 1 punkte nurodytų įmonių ryšių per vieną ar kelias įmones arba per šio straipsnio 15 dalies 1–4 punktuose nurodytus investuotojus. SVVPĮ 4 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad pagal šio straipsnio 1 dalyje nurodytą darbuotojų skaičių ir finansinius duomenis verslininkas prilyginamas labai mažai, mažai arba vidutinei įmonei.

Kaip minėta, Agentūra pareiškėjos ir jos akcininkės (jos veiklos vykdymo metu) ryšį nustatė pagal SVVPĮ 3 straipsnio 16 dalies 1 punkto a papunktį (viena įmonė turi daugumą dalyvių balsų kitoje įmonėje), nes Įmonės pagrindinė akcininkė vykdė individualią veiklą. Komisija vertina, kad tokia išvada yra pagrįsta tinkamai nustatytomis aplinkybėmis ir teisiniu reglamentavimu. Pažymėtina ir tai, jog LVAT 2021 m. rugsėjo 22 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. A-766-624/2021 išaiškino, kad Rekomendacija Nr. 2003/361/EB yra vienas iš aktų, kuriuo vadovaujantis parengtos Įgyvendinimo taisyklės, taip pat su kuria yra suderintas, todėl jos nuostatos reikšmingos aiškinant, ar pareiškėjas – juridinis asmuo – yra tinkamas gauti paramą pagal priemonę „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos srities „Parama ekonominės veiklos pradžia kaimo vietovėse“. Pagal Rekomendacijos Priedo I Antraštinės dalies Europos Komisijos priimtas mikroįmonių, mažųjų ir vidutinių įmonių apibrėžimas 1 straipsnio nuostatas, įmone laikomas bet koks ekonominę veiklą vykdančias subjektas nepriklausomai nuo jo teisinio statuso. Įmonės apibrėžimas visų pirma apima savarankiškai dirbančius asmenis ir šeimos įmones, užsiimančias amatais ar kita veikla, ir reguliariai ekonominę veiklą vykdančias ūkines bendrijas ar asociacijas.

Sprendime Agentūros daroma išvada atitinka ir, pavyzdžiui, LVAT 2023 m. gruodžio 20 d. sprendime administracinėje byloje Nr. eA-1876-624/2023 pateiktą išaiškinimą, jog pareiškėja ir paramos gavėja, kurios vienintelė narė ir vadovė vykdo veiklą pagal individualios veiklos vykdymo pažymą, Rekomendacijos 3 straipsnio 3 dalies a papunkčio ir Įstatymo 3 straipsnio 16 dalies 1 punkto a papunkčio aiškinimo prasme nėra savarankiškas ūkio subjektas.

Įmonė skunde remiasi LAT 2022 m. kovo 24 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. e3K-3-66-313/2022 neva pateiktu aiškinimu, jog vien formalus ryšys tarp subjektų nėra pakankamas nustatyti nesavarankiškumą, jei nėra realios įtakos veiklos sprendimams. Tačiau šioje byloje buvo sprendžiamas nuomos sutarties nutraukimo klausimas, t. y. ši LAT nutartis ginčui spręsti nėra aktuali.

Taigi, esant pagrįstai išvadai dėl pareiškėjos ir jos akcininkės susietumo, laikytina, kad Sprendime pagrįstai konstatuota neatitiktis Įgyvendinimo taisyklių 14 punktui (t. y. Įmonė akcininkės veiklos vykdymo laikotarpiu nebuvo savarankiška įmonė). Komisija pažymi, kad neatitiktis Įgyvendinimo taisyklių 14 punktui atitinkamai reiškia sprendime dėl paramos bei Įgyvendinimo taisyklių 23.12 papunktyje nustatyto įsipareigojimo iki Projekto kontrolės laikotarpio pabaigos išlikti savarankiška įmone pažeidimą, nors tai Sprendime ir nėra aiškiai nurodyta.

Toliau byloje sprendžiama, ar už nustatytą pažeidimą pagrįstai buvo pritaikyta sankcija ir ar ši sankcija yra proporcinga pažeidimui.

Kaip nurodoma Sprendime, sankcija pritaikyta remiantis Įgyvendinimo taisyklių 51 punktu, Administravimo taisyklių 188, 243.2 ir 244 punktais bei Metodikos 27 punktu. Sankcija apskaičiuota remiantis nurodytais duomenimis: pažeidimas reikšmingas (jei neatitikimas fiksuojamas paraiškų vertinimo metu, parama neskiriama), todėl pažeidimo mastas vertinamas atsižvelgiant į pažeidimo dienas – už pažeidimo dienas parama negali būti skiriama; pažeidimas nustatytas pirmą kartą; taigi svarbiausia įvertinti pažeidimo trukmę ir visą laikotarpį, kai turėjo būti laikomasi įsipareigojimo / reikalavimo; apskaičiuota 1 dienos paramos suma, kai reikėjo laikytis įsipareigojimo / reikalavimo, dauginama iš dienų kiekio, kai nesilaikyta įsipareigojimo / reikalavimo. Nesavarankiškumas nustatytas laikotarpiu nuo (*duomenys neskelbtini*) (179 kalendorines dienas); Paraiška pateikta 2020 m. birželio 15 d.; kontrolės laikotarpio pabaiga 2025 m. gegužės 2 d. P – periodas nuo Paraiškos gavimo NMA iki kontrolės laikotarpio pabaigos – nuo 2020 m. birželio 15 d. iki 2025 m. gegužės 2 d. (1 783 kalendorinių dienų); S – skirta paramos suma projektui – 36 920,03 Eur; VL – veiklos laikas – 179 kalendorinės dienos. Nustatomas vienos kalendorinės dienos įkainis (KDI) nuo Paraiškos pateikimo iki kontrolės laikotarpio pabaigos: $KDI = S/P (36\ 920,03/1\ 783) = 20,71$ Eur/d. Sankcija (SA) skiriama už neišlaikytą savarankiškumo laikotarpį, t. y. nesavarankiškumo laikotarpis dauginamas iš vienos kalendorinės dienos įkainio. $SA = VL \times KDI (179 \times 20,71) = 3\ 707,09$ Eur.

Pagal Administravimo taisyklių 243.2 papunktį, pažeidimas gali būti konstatuojamas tada, kai pareiškėjas faktiškai pažeidžia programos paramos gavimo ir naudojimo sąlygas, t. y. nesilaiko su skirta parama susijusių įsipareigojimų. Pagal Įgyvendinimo taisyklių 51 punktą, netinkamai įgyvendinančiam (įgyvendinusiame) projektą paramos gavėjui taikomos ES ir Lietuvos Respublikos teisės aktuose numatytos sankcijos. Gali būti taikomos tokios sankcijos: paramos sumos sumažinimas, paramos neskyrimas, reikalavimas grąžinti visą ar dalį išmokėtos paramos sumos, kitos poveikio priemonės dėl su gauta arba su mokėjimo prašyme prašoma išmokėti parama susijusių įsipareigojimų nevykdymo ir (arba) nustatytų reikalavimų nesilaikymo. Sankcijos taikomos Metodikoje nustatyta tvarka. Įgyvendinimo taisyklių 52 punkte ir jo papunkčiuose detalizuotos specifinės sankcijos, taikomos Priemonės veiklos sričiai pagal šias taisykles, tačiau šiame punkte nėra numatytos sankcijos už įsipareigojimo būti savarankiška įmone nesilaikymą.

Nagrinėjamu atveju byloje nustatyta, kad pareiškėja nesilaikė prisiimto įsipareigojimo išlikti savarankiška įmone ir tokiu būdu netinkamai įgyvendino Projektą, todėl nesant specialios nustatytos sankcijos dėl tokio pažeidimo Įgyvendinimo taisyklėse, sprendžiant dėl sankcijos (kitų poveikio priemonių) taikymo turi būti vadovaujama Metodikos nuostatomis. Metodikoje nustatyta, kad sankcijų dydžiai yra nustatyti jos prieduose. Tais atvejais, kai prieduose yra nustatytos sankcijos ribos nuo mažiausios iki didžiausios, sankcija skiriama atsižvelgiant į pažeidimo reikšmingumą, mastą, trukmę ir pasikartojimą. Pažeidimo reikšmingumas visų pirma priklauso nuo jo pasekmių svarbos, atsižvelgiant į nepaisytų įsipareigojimų ar pareigų tikslus. Pažeidimo mastas pirmiausia priklauso nuo jo poveikio visam projektui, o pažeidimo trukmė – nuo laiko, kurį trunka jo poveikis, arba nuo galimybės šį poveikį panaikinti pagrįstomis priemonėmis (5 punktas). Tais atvejais, kai pažeidimas yra padarytas dėl nenugalimos jėgos (*force majeure*) arba išimtinių aplinkybių, sankcijos netaikomos. Tačiau išnykus nenugalimos jėgos arba išimtiniams aplinkybėms, pareiškėjai, paramos gavėjai ir partneriai privalo laikytis prisiimtų įsipareigojimų ir (arba) teisės aktuose nustatytų reikalavimų (9 punktas). Pastebėjus, kad gali būti padarytas Metodikos 1 priede nurodytas pažeidimas, kuris laikomas mažareikšmiu ir kurį galima ištaisyti nedelsiant, sankcijos netaikomos, o pareiškėjui, paramos gavėjui ar partneriui pareiškiami žodinė pastaba (žodinė pastaba nurodoma dokumentuose, nurodant pagrindą). Tais atvejais, kai mažareikšmio pažeidimo nedelsiant ištaisyti negalima,

pareiškėjui, paramos gavėjui ar partneriui pateikiamas rašytinis nurodymas pašalinti mažareikšmią pažeidimą ir nustatomas protingas terminas pažeidimui pašalinti, kuris gali būti pratęstas vieną kartą. Jeigu pareiškėjas, paramos gavėjas ar partneris nepašalina mažareikšmio pažeidimo, pakartotinai žodinė pastaba arba rašytinis nurodymas negali būti pateikiamas ir turi būti taikoma atitinkama sankcija (12 punktas). Mažareikšmiu Metodikos 1 priede nurodytu pažeidimu laikomas pažeidimas, kuriuo nepadaryta finansinė žala ES bendrajam biudžetui ir (arba) Lietuvos Respublikos valstybės biudžetui, o padaryta žala konkrečia teisės norma saugomoms vertybėms yra labai nedidelė. Pažeidimai, kurie laikomi mažareikšmiais, administruojant Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemones, bei jų kriterijai nustatomi Agentūros direktoriaus įsakymu, raštu gavus Žemės ūkio ministerijos pritarimą (13 punktas).

Metodikos 1 priedo lentelės 27 punkte nurodyta, kad jei pareiškėjas ir (arba) paramos gavėjas, ir (arba) partneris, vykdydamas projektą, padarė kitų Lietuvos Respublikos ir (arba) ES teisės aktų pažeidimų (pažeidė kitus, nei šioje lentelėje nurodyti, Lietuvos Respublikos ir (arba) ES teisės aktų reikalavimus, kiek jie yra susiję su projekto įgyvendinimu), nustačiusi tokius pažeidimus, Agentūra taiko sankcijas savo numatyta ir patvirtinta tvarka, atsižvelgdama į pažeidimo reikšmingumą, mastą, trukmę ir pasikartojimą.

Agentūros direktoriaus 2020 m. birželio 4 d. įsakymu Nr. BR1-166 patvirtintame Pažeidimų, kurie laikomi mažareikšmiais, administruojant Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemones, Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2014–2020 metų veiksmų programos priemones, nustatymo tvarkos apraše nustatyta, jog mažareikšmis pažeidimas – teisės aktų reikalavimų pažeidimas, kai nepadaryta finansinė žala Europos Sąjungos bendrajam biudžetui ir (arba) Lietuvos Respublikos valstybės biudžetui, o padaryta žala konkrečia teisės norma saugomoms vertybėms yra labai nedidelė (2 punktas). Šio Aprašo nuostatos taikomos atliekant planinius ir neplaninius pareiškėjų/paramos gavėjų ar partnerių patikrinimus (patikras vietoje ar administracinius patikrinimus), kai teisės aktų nesilaikymo ar netinkamo laikymosi faktas, kuris gali būti traktuojamas kaip mažareikšmis pažeidimas, nustatomas pareiškėjų/paramos gavėjų ar partnerių veikloje įgyvendinant projektus pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemones, Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2014–2020 metų veiksmų programos priemones (3 punktas). Pažeidimo nustatymo faktas ir aplinkybės, leidžiančios teisės aktų reikalavimų nesilaikymo ar netinkamo laikymosi faktą priskirti prie mažareikšmių pažeidimų, turi būti nurodytos patikrinimo akte (patikros ataskaitoje), pildoma patvirtinta patikrinimo akto forma (4 punktas). Šio aprašo 10 punkte nurodyta, kad teisės aktų reikalavimų pažeidimas gali būti priskiriamas prie mažareikšmių, jeigu jis atitinka visus šiuos kriterijus: pažeidimu nepadaryta finansinė žala ES bendrajam biudžetui ir (arba) Lietuvos Respublikos valstybės biudžetui (10.1 papunktis); padaryta žala konkrečia teisės norma saugomoms vertybėms yra labai nedidelė bei pašalinama per patikrinimo laiką (10.2 papunktis).

Įvertinusi aukščiau paminėtų teisės aktų nuostatas, Komisija daro išvadą, jog Metodikoje minimos „kitos poveikio priemonės“ yra žodinė pastaba ar rašytinis nurodymas pašalinti mažareikšmią pažeidimą. Tačiau tam, kad sankcija nebūtų taikoma, o būtų taikomos šios poveikio priemonės, būtina nustatyti, jog pažeidimas yra mažareikšmis ir gali būti pašalintas.

Komisijos vertinimu, šiuo atveju nėra pagrindo teigti, kad pareiškėjai neturėjo būti taikoma sankcija (pažeidimas nėra mažareikšmis) ar kad sankcijos dydis yra neproporcingas pažeidimui. Pareiškėja taip pat nepagrįstai teigia, jog Agentūra taikė griežčiausią galimą poveikio priemonę, kadangi Sprendimu nėra taikoma griežčiausia sankcija dėl visos paramos susigrąžinimo.

Kaip pagrįstai nurodoma Sprendime, jei nustatytas neatitikimas fiksuojamas paraiškų vertinimo metu, parama neskiriama, todėl jis yra laikytinas reikšmingu. Parama pagal Įgyvendinimo taisyklių 14 punktą mokama tik savarankiškai įmonei, t. y. ši sąlyga yra viena iš esminių, siekiant gauti paramą, atitinkamai ją pažeidus (nesilaikant įsipareigojimo išlikti savarankiška įmone) projekto kontrolės metu, tai negali būti vertinama kaip mažareikšmis pažeidimas, kurį galima pašalinti.

Akcentuotina, jog remiantis byloje pateiktais duomenimis, matyti, jog Agentūra, nustačiusi pareiškėjos neatitikimą teisės aktų nuostatoms, informavo apie nustatytą galimą pažeidimą ir prašė pateikti papildomą informaciją ir paaiškinimus, o pareiškėja juos teikė. Taigi prieš taikydama

sankciją, Agentūra prašė pareiškėjos paaiškinimų (dokumentų), atitinkamai pareiškėjos teisė būti išklaustyta ir paaiškinti aplinkybes, lėmusias pažeidimą, pažeista nebuvo. Visgi tai, kad pareiškėja per visą vertinimo laikotarpį bendradarbiavo su Agentūra, visų pirma, nėra reikšminga sprendžiant dėl pažeidimo pripažinimo mažareikšmiu, antra, kaip pagrįstai pažymėjo Agentūra atsiliepime, pareiškėja ne į visus paklausimus atsakymus pateikė laiku. Tuo tarpu, ta aplinkybė, jog dėl individualios veiklos klausimo jau 2023 m. spalio mėnesį buvo gauta paklausimų, į kuriuos buvo atsakyta, o vėliau šis klausimas kurį laiką iš viso nebuvo keliamas, nereiškia, jog sankcija neturi būti taikoma. Pareiškėja nepateikė dokumento, kuriuo Agentūra būtų informavusi, jog sankcijos netaikys, taigi skunde nurodomi teiginiai dėl teisėtų lūkesčių pažeidimo yra atmestini.

Pareiškėjos nurodoma aplinkybė, kad jai buvo rekomenduota išregistruoti individualią veiklą, kas ir buvo padaryta, reiškia, jog pažeidimas buvo nutrauktas, tačiau nereiškia, jog sankcija turi būti netaikoma; ši (veiklos nutraukimo) aplinkybė turi įtakos skaičiuojant sankcijos dydį. Tai, kad pareiškėjos akcininkės gauta suma yra nedidelė (475 Eur), Komisijos vertinimu, pažeidimo taip pat nedaro mažareikšmiu, nes veikla buvo vykdoma ne kelias dienas, o gan ilgą laiką.

Pareiškėja skunde nurodo, jog LVAT 2021 m. birželio 2 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. eA-55-552/2021 konstatuota, kad formalūs neatitikimai negali būti pagrindas taikyti griežčiausias sankcijas, jeigu nėra nustatyta reali žala ar esminis pažeidimas. Tačiau tokios nutarties Komisijai nepavyko rasti. Be to, nustatytas įsipareigojimo išlikti savarankiška įmone pažeidimas nelaikytinas formalium.

Apibendrinant, Sprendimas atitinka VAI 10 straipsnio reikalavimus, yra pagrįstas objektyviais duomenimis ir teisės aktų normomis, motyvų išdėstymas adekvatus ir pakankamas. Pagrindo tenkinti skundą ir naikinti 2024 m. gruodžio 19 d. sprendimą Nr. SKP-436 nenustatyta.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 22 straipsnio 1 dalimi, Komisija

n u s p r e n d ž i a:

uždarosios akcinės bendrovės „Gili mintis“ skundą atmesti kaip nepagrįstą.

Sprendimą per vieną mėnesį nuo jo priėmimo bylos šalys turi teisę apskųsti Regionų administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Posėdžio pirmininkė

Inga Lipnickienė

Komisijos nariai

Edvardas Jucius

Vytautas Kurpuvesas